

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus disputatio - Cod. Ettenheim-Münster 336

[S.l.], [17. Jahrh.]

[Textanfang]

[urn:nbn:de:bsz:31-131792](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131792)

res blasphemiae in foro Dei si gessit ad ea indi-
 cenda quae directa intentione inhonorandi Dei. In
 foro externo profumeris fuisse eo sensu locuti,
 quod verba ex eorum usu sua patris induant.
 In dubio, si n. sit infamis à libidine blasphe-
 mandi, profumeris & blasphemasse, iuxta illud
 apocrypha: Non Blasphemiae profumeris delicti.
 Omnes blasphemiae in Deo et in sanctis eius
 & in rebus in Confessione exprimitur
 & aut à Confessariis inquiruntur, quia mali-
 tia blasphemiae saepe addit alia circumstantiae
 motus mala, quae non sufficienter aperit, si
 sine assistendo blasphemiam, ut quando habet
 adiunctum per se heresim formalem, ad id ex-
 pressum Dei & sancti maledictionem pernam
 aut imprecationem. Blasphemia vero crimen est mi-
 si fori, idcirco à per Ecclesiam Iudicium quod sanctare
 puniuntur.
 Hic dicunt nonnulli de Scandalis et simonia,
 quod magis nos commodis ad proceptum & diffiniunt.

Section 3. tit. 1.

Praeceptum Decalogi tertium. Memen-
 to ut diem Sabbathi Sanctifices.
 Quod hoc praecipit affirmativum est et negativum: ut
 affirmativum praecipit permissum cultum unius Dei, qui non
 traditione apta est omnia. Secundum ut dies ille

uultu aliquo et opere profectio seu patis Regni illi
die colat, et honoret. Ut negatione prohibet opera
seruilia de quibus nunc agendum.

§. 1.

de Audienda Missa.

Contra §. Ut quis precepto audiendi Missa
in Quia saliffant, requiritur assistentia mo-
ralis et religiosa, attentio, et Integritas. Ex-
plius. Assistentia moralis est, qua quis in
moralis actu censetur esse profectus Sacrificii Missa
s. intra Ecclesiam, s. in proximo loco ex quo in-
dicatur moraliter potest videre, audire s. aliquis
sensu ad se habere ad ea, quae sacerdos agit, in
infirmitate potestatem impediatur, ut coeg, pro quo
qui in moraliter missa interesse censentur, si
sunt in loco, unde alias censentur potest videre
s. audire celebrantem, si potestatem usu ordina-
rio gauderent. Assistentia Religiosa plus requi-
rit, ut scilicet aliquis ad colendum Deum per modum
orantis assistat, n. in modo per honestum et seruum
curiositatem, civile et politimum ministerium. At-
tentio triplex est. 1. ad res factas, et ea quae
sacerdos operatur, aut recitat. 2. ad mysteria, quibus
rebus et signis signantur. 3. Generalis ad Deum colendum,
orandum, et precandum. 1. in forma est, 2. in melior, 3. in
nuncior, et magis habet dispositionem autmodum. Et in his

omnibus virtualibus attendis sufficit, quod extrinsecus plene
voluntarias distractiones et actiones in actu religio-
se incommittit. Sub hac a. attentione comprehenditur
intentione ut mirum qui Missam audit intentione
facile virtualiter habeat illam audiendam seu Deum per
assistentiam illam colendi. Vide quae diximus de Intent.
Attentione et devotione requisita in votis pro-
nisi.

Integritas, requirit ut audiat Missam in-
tegra, nam qui partem Missae notabiliter omittit, pec-
cat mortaliter. Quae v. censetur, non gravis et no-
tabilis aut levis, parva sunt. ego autem magis
censes quae est ab introitu ad Evangelium et a fac-
ta Communionem ad finem. moveor primo quod in
Capite Omnes fideles in deo, ut qui conveniant in so-
lemnitatibus Paris ad Ceteram, Scripturas Apocryphas
et Evangelium audiant: deinde non egrediantur
ante pericula Cor. 3. 2. Quia Missa fideliter
inquit ab Evangelio usque ad Evangelium inclusivae
in qua omnia Mysteria peraguntur. Unde videtur quod
ista non gravis et proculius his tunc sperari quam non pericula
Scripturarum determinata et intelligi per Epistolam, sed hoc
videtur, tam levis et parva respiciunt totum compleri.
Neque in necesse debet integra Missa audiri ab
uno sacerdote, sed licet audire quicquid duas
partes duarum Missarum, quia eadem substantia fi-
unt in duabus Missis partialibus, quod in una integra

et qui duas partes successively audit sola in sub
sua Missam audire censendus est. Quia successively
in simul eodem tempore, quia ab Innocentio
XI. prohibita est nec sententia: Salisburgi prope
Cale de audienda Missa, qui duas hinc partes
in quatuor simul a diversis celebrantibus au-
dit. **Concl. 2.** Sufficit audire Missam quamun-
que in quolibet loco extra privata Oratoria.
Pote est tunc, quia ex vi precepti aliqui sunt ob-
ligati Missam audire. Si quid in loco sacrorum
interdum dicitur non tunc est et salubre consilium, et
preceptum, esse deens sit aliquoties Missam in pro-
pria sacrosancta audire. Quia extra privata
Oratoria: quod licet etiam olim probum fuerit, id
est pro improbi habetur propter complures dila-
tationes Confessionis deesse Alfeng Trad. 5. l. 2. q.
1. art. 1. §. 2. d. 2.

Concl. 3. Ad auditionem Missae exiunt
quatuor. Impotia, Caritas, Offitium, et Con-
suetudo. Caplio. Impotia alia se Corporalis
ut si quis gravi morbo decumbat cadere debi-
neat, male naviget aut in loco degat ubi
Sacerdos non parat. Alia spiritualis, ut si quis ex-
comuni l. interdum subiacet. Alia denique moralis,
ut si quis absque gravi debimento l. ista bona alium
boni l. corporalis l. spiritualis ob periculum salutis, dimi-

nationis honoris l. fama l. deniq; ob alia dignitate
 aut labore grave. Nihil audire n. p. l.
 Caritas excusat eos, qui tempore Nihil dnt in-
 terire infirmis aut alijs quibuscuq; qui adq;
 periculo soli relinqui n. possunt qui ad extinguen-
 dum incendiu l. ad alia damna proximi aver-
 tendas, aut uria aliqua opera misericordiae cor-
 poralis l. spiritualis occupant. Respondeo q.
 ad aliena vivens peccata aut vij. Calotypia do-
 mi se plient. Quidam a. in libris inconcur-
 rentia duoru preceptoru quoru unu in eis na-
 tura alteru iuris positivij e. iuber q. prefe-
 rendu e. preceptu iuris naturalis Charitatis ad pro-
 ximo.

Officiu excusat, quando alia honestu et li-
 citu debite exercej n. p. l. si occupant milites
 in exubijs tempore nibe stationes suas habes,
 pastores auliu armenis q. publicis officiis in-
 vigilantes, Casores Sales. Mares. Nutricios
 parvuloru laborantes in officiis fusorijs, vi-
 dearijs n. famulj in aulibus et necis, duoru
 obsequia occupatj; quod si ex culpa duoru impe-
 diant, invidentes excusantj, peccant a. In ill-
 os illegitime impediendes.

Conventus excusat personas, q. ex cor usu
 patronis domi remanere solent, ut in aliquibus
 locis mulieres nobiles tempore luctus sive ceremonie

funeribus nuptiisq; femine post partum in huc reuo-
cantur. In privilegio l. qualitates quorundam statum
Plebanus lib. in Louis de ferbis et ab hancq; factis
Separatis, solitariis, quise in cellis quibusda ve-
lut ergastulis et carceribus pro amore Dei inclu-
duntur. ex ipso n. quo Cetera tales statq; modis
et exequia aufferitis approbata aut tolerata, ab
auditione Missae excusant. Atq; ad hos quatuor
titulos oia impedimenta causas legitime ab
auditione Missae excusantes reducuntur.

In prater Missam alius specialis Dei
cultu praecipitur in Quia.

Contra 1. Neus tenet in Quia l. festo vj propu-
ti Cetera sub parte ad audire a Coniugis ad
Vesperas aut alias Praes publicas. Ratio e
quia nullu de his obligantibus exat praecipit.
Et huius alibi videtur innotuita quaedam
vini in legis ad partem obligantis non habet,
sed in probare pietatis neq; in male quibusdam
in Louis lege ubiq; prohibet in tabernis hore
omnino aut Vesperarum pona miserj aut con-
probatores recipi. De in gratia ex Conil. Jnd.
Esp. 5. cap. 2. et esp. 24. cap. 4. produunt in
posse auonodis sunt suscipienda, factis respectu
ad utilitatem Quonia et obligatione Paris di